

פרשת כי תשא - THE GOLDEN CALF

The reading of Ki Sisa has unusually long portions assigned to Cohen and Levi, and then shorter portions thereafter. It is divided this way in order that a Yisrael will not be called up during the reading of the Golden Calf.

It seems incomprehensible that this holy people, who had just spoken with G-d, should think that a piece of shaped gold – taken from their earrings – was actually the force that took them out of Egypt!¹ So rapidly did they sink, that Rav Hirsch understands that they had really never raised themselves much above this base idolatry to begin with². This people bore with them massive contradictions – the דור דעה - that according to the Ibn Ezra, were to die with slavery in their blood. But, the contradictions are but two sides of the same coin. Their spiritual peaks led to their great passion to channel their spiritual energies inappropriately. Maharal points out that the Chet HaEigel took place just as the Luchos were half in HaSh-m's Hands, so to speak, and half in Moshe's. At this point, when Klal Yisrael were at their highest spiritual levels, it was necessary, in order to maintain their freedom of choice, to provide them with an equivalent counter Yetzer.³ But all of this proved too much for a nation that had been artificially swept up to spiritual heights, to yet integrate the experience⁴.

Let's see: The Jews at Sinai were so elevated that their bodies were holy like their minds. They had stated נעשה ונשמע – *we will do* (an action of the body) *and then we will understand*⁵. Parallel to that, they not only heard G-d's Word at Sinai, but they also received physical Luchos⁶. The letters inscribed on the Luchos were a not a separate kedusha like in a Sefer Torah⁷, but were engraved into the physical stone.⁸ Similarly, the Torah was so inscribed and

---

¹ רמב"ן, שמות לב ד: אין טפש בעולם שיחשוב כי הזהב אשר היו באזניהם הוא אשר הוציאם ממצרים

²Rav SR Hirsch (לב א): ... People were at such a distance away from the truths and the demands of this Torah, that it is quite impossible to think that this Torah could have been produced, as other laws and other religions have been, by the people living at that time, as a product in accordance with the idea of that age.

³ נתיבת שלום, כי תשא, מעשה העגל, ב: וי"ל עוד דדוקא משום שישראל היו במדרגה כה עליונה ... לכן היו צריכים להבחן בנסיון גדול וקשה

⁴ נתיבת שלום, שם: לא השיגו זאת ביגיעה

⁵ שם משמואל, שנת תרע"ב, עמ' רכה: ונראה דהנה הרמב"ן בספר המלחמות כתב שהגילין של ס"ת הם רק תשמישי קדושה שהם משמשים לאותיות וגוף הקדושה אינן נקראות אלא האותיות. ובדוגמא זו הוא האדם, שהשכל והרוחניות שבו הם גופי קדושה והגוף הוא תשמיש קדושה. כי האדם הוא בדוגמת ספר תורה, כאמרם ז"ל (שבת ק"ה). העומד בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע הא למה זה דומה לס"ת שנשרף

⁶ שפת אמת, תרל"ח: בפסוק והלוחות מעשה אלקים המה כו'. שיש להבין מה יתרון כל כך בכתיבת הדיברות על הלוחות דלכאורה גדולה שמיעה ששמעו בני ישראל דברי אלקים חיים בהר סיני ממה שניתן להם אח"כ בכתב על הלוח.

⁷ שם משמואל, שם: ונראה דהנה הרמב"ן בספר המלחמות כתב שהגילין של ס"ת הם רק תשמישי קדושה שהם משמשים לאותיות וגוף הקדושה אינן נקראות אלא האותיות. ובדוגמא זו הוא האדם, שהשכל והרוחניות שבו הם גופי קדושה והגוף הוא תשמיש קדושה. כי האדם הוא בדוגמת ספר תורה, כאמרם ז"ל (שבת ק"ה). העומד בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע הא למה זה דומה לס"ת שנשרף

⁸ שם משמואל, שם: ובהקדמת עשי' לשמיעה שגם הגופים נעשו גופי קדושה וכו' נמי להשיג מן השמים דבר הנרגש, והוא שני לוחות הברית ... ס"ת שהוא תשמישי קדושה כנ"ל שהכתב מונח על הקלף, והקלף והכתב הם שני דברים, אבל לוחות האבן שהיו האותיות חקוקים בהם, הרי הלוחות והכתב דבר אחד ממש, ואינו הרכבה שכנית לבד, רומז שע"י שאדם חוקק דברי תורה בתוך לבו יכול להעשות הוא והתורה דבר אחד ממש, ולב האבן נהפך ממש ללב בשר, וזה עצמו הוא ענין אפר הפרה [שבא לכפר על חטא העדל] משוקע במים החיים.

integrated into their hearts that they naturally acted in harmony with its ethos and its dictates¹. נעשה – we will act in perfect harmony with G-d's Will². After their sin, the Midrash says, they lost their level of נעשה – of their holy bodies – and retained only their holiness of שכל – their נשמה³. The Luchos got broken - Moshe saw no way of keeping them⁴. And a new history of the Jews unfolded.

The Jews had understood that an intermediary between them and G-d was a critical element of their Avodas HaSh-m⁵. When Moshe delayed (per their calculations) his descent from the mountain, this triggered their need for some substitute - אשר ילכו לפנינו⁶.

“The erroneous idea that Man can make, may make, must make a ‘Moses’ for himself⁷ ... – these are the delusions which from time immemorial have dominated the non-Jewish world, and which have engendered both crude and spiritual fetishism⁸ ... for them it was not G-d Who had brought them out of Egypt by means of Moses, but it was Moses who had been the means of making G-d accomplish that work of redemption⁹.”

Aharon was facing a confused people with a whole host of opinions of what to do¹⁰. Amongst them was a violent mob¹ that was determined to have someone or something very holy

---

¹ שפת אמת, תרל"ח: אבל הענין הוא שלא היה כתיבה זו על הלוחות בלבד. אבל הי' רשימה חקוקה בלב כל איש ישראל כענין כתבם על לוח לבך.

² שפת אמת, תרל"ח: והנה בני ישראל הקדימו נעשה לנשמע. ובזכות נשמע שמעו דברי אלקים חיים. ובזכות נעשה הי' רצון הקב"ה שיזכו בני ישראל גם לתיקון העשי' בשלימות. ... והיו גופות בני ישראל מזוככין מאוד כמ"ש חז"ל חרות חירות ממלאך המות ומיצה"ר כו'.

³ שם משמואל, שם: [וכשחטאו בשוגג, היינו עם הגוף לבד] אינם ראויים ללוחות הברית, וזה שאמרו ז"ל במדרש אבדתם נעשה שמרו נשמע, שמעלת נעשה אבדו

⁴ נתיבות שלום

⁵ אור החיים ד"ה אשר ילכו לפנינו: ... שרצו באמצעי ואולי שחשבו שלא צוה ד' על איסור האמצעי אלא כל עוד שיהיה משה ולזה אמרו כי זה משה האיש וגו' ... אשר העלינו וגו' פי' הרי לך ראייה כי צריך אמצעי שלא הציאנו ד' בלא אמצעות שליח

⁶ לב א: וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו עשה לנו אלוקים אשר ילכו לפנינו

⁷Rav Hirsch, pg. 603

⁸Ibid. pg. 604

⁹Rav Hirsch, Ibid. pg. 605. However, at no stage did they confuse Moses for G-d, ח"ו:

רמב"ן, לב א:כי בידוע שלא היו סבורים שמשה הוא האלוקים... כי בפירוש אמרו אלוקים אשר ילכו לפנינו, לא שיהיו נותנים חיים בעולם הזה או בעולם הבא אבל היו מבקשין משה אחר... שהיו המסעים ע"פ ד' ביד משה הנה אבד ממנו אמרו שנעשה לנו משה אחר שירה הדרך לפנינו ע"פ ד' לבדו וזה הטעם הזכירו משה האיש אשר העלינו וגו' ובבאור הלבוש לרקאנטי ולא אשר הוציאנו, כי לא כפרו במי שאמר אנכי, רק הזכירו העלייה הרומזת על הוראת הדרך

¹⁰כזורי א צז: אותה שעה התחיל העם להחלק לכתות, כי רבו ביניהם הדעות והסברות, ולבסוף הרגישו אחדים מהם צרך לבקש ביניהם הדעות והסברות

through any aspect of nature¹. In the end, it was Aharon who chose the form of a calf “to keep the error within the bounds of this semi-defection; ... for ... cattle represented no directing force but a serving one. And in choosing a calf and not an ox, Aaron expressed even this force in its weakest aspect.”²

But there is another view. The Eigel was chosen as a symbol of the שור which Yehezkel revealed to us on the throne above. This is the מדת הדין – that attribute of justice. And gold is just that metal which represents this מדת הדין.³ Surely these could facilitate kedusha into our midst! (And, just to be safe, אוו לאלוהות הרבה – for they did not know which form would be the most effective⁴.) All of this was but to be an aid to direct them to holiness⁵. But it ended badly – for they came to serve the means as an ends⁶.

As close as the עגל came to the idea of the משכן, it was a product of man’s creativity alone. And reducing G-d’s wisdom to only that which man grasps is hardly a good idea! (See note ⁷) Man might come close; but it is not good enough to be close to the truth when serving G-G-d. A millimeter is a serious distance away. This millimeter was the difference between the Mishkan and the Eigel.

In the building of the Mishkan, the Torah stresses again and again that Betzalel and his helpers built it exactly according to specification⁸.

Does this mean that man achieves spirituality only when he follows instructions like a robot? No - on the contrary. It was not the creative urge itself which was problematic. After all, the Mishkan relied on just such human wellsprings. The Torah makes a point of telling us that

---

¹ כוזרי שם: הם בקשו רק כי יהיה אתם תמיד נעבד מוחש אליו יוכלו לרמז מדי ספרם את נפלאות אלקיהם – כאשר עשו זאת לימים אותם המאמינים אשר בראותם את הארון אשר עשה משה ע"ה קראו: הנה האלוק! – וכמו שאנו עושים כיום ברמזנו לשמים ולכל דבר שנתאמת אצלנו כי תנועתו אינה כי אם ברצון האולק בלבד, לא במקרה, ולא ברצון אדם, ולא בכחות מכחות הטבע

²Being that Aaron was one of the greatest Sages and Prophets who ever existed, he inserted much wisdom into his choice. Hence:

רמב"ן לב א: והכוונה לאהרון היתה מפני שישראל היו במדבר חורב שממה, והחרבן ושמומות עולם יבואו מן הצפון ... [היינו] מן השמאל תבא מדת הדין לעולם ... והנה המעשה המרכבה אמר פני שור מהשמאל לארבעתם ... וזהו שאמר חג לד' מחר ... וגו' עיין שם

³ רמב"ן, לב א – אלא ששם כותב שזה היה כוונת אהרון

⁴ רמב"ן, לב א: וזהו מאמר החכמים שאמרו (סנהדרין סג) מלמד שאוו לאלוהות הרבה, כי הם לא ידעו במה יבחרו ואיזה הטוב להם

⁵ ממעמקים, שמות דף 359: עשיית השור ... במטרה לסייע להם לכוון את לבם להקב"ה

⁶ ממעמקים, שם: אך בסוף טעו ישראל ועבדו את אותו כח עצמו

⁷ רמב"ם, הל' מעילה פ"י הל' ח: ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה ולידע סוף ענינם כפי כחו ודבר שלא ימצא לו טעם ולא ידע לו עילה אל יהי קל בעיניו ולא יהרוס לעלות אל ה' פן יפרוץ בו ולא תהא מחשבתו בו כמחשבתו בשאר דברי החול וגו' (ע"ש שמאריך)

⁸ לה י (ויקהל): וכל חכם לב בכם יבאו ויעשו את כל אשר צוה ד' לח כב (פקודי): ובצאלל בן אורי בו חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה את משה לא ו (כי תשא): ואני הנה נתתי אתו את אהליאב בן אחיסמך למטה דן ובלב כל חכם לב נתתי חכמה ועשו את כל אשר צויתך ל יא (כי תשא) ואת שמן המשחה ואת קטרת הסמים לקדש ככל אשר צויתך יעשו

different people gave to the Mishkan from different voluntary motivations¹ - תרומת ד' - There were those more generous of heart and those more focused in their giving⁴. As a bunch of ex-slaves⁵, hands roughened by their labor⁶ - they had only their great passion⁷ and instinctual wisdom⁸ to offer - כל אשר נשאו לבו⁹. It was the passionate committing of their hearts to do the seeming impossible that opened them to the Divine inspiration that led to them knowing what to do¹⁰.

The problem with creativity is when it becomes an isolated value, and certainly when it becomes a supreme value. Right or wrong, the Jewish people had what they saw as a legitimate problem. But then, instead of turning to G-d or even to their great leaders, they took things entirely into their own hands. The need to express oneself in a unique way at all costs, even at the cost of truth, is part of the disaster communicated by the Cheit HaEigel.

The reason for this is not only that the greatest of men's minds are but puny specks in relation to a G-d-given Torah – men who play G-d – even if only to serve their G-d – will only serve to underline human limitation.

But there is more. Man's ability to achieve good hangs by a thread. Without G-d's help, man will surely fall into his own cesspool of distortion, if not down-right evil¹¹. The Eigel was man's attempt to do spirituality on his own – to create his own means of reaching up to his G-d.

---

¹ אור החיים לה: יביאה את תרומת ה' פסוק זה מראה באצבע כי לבד המורגש יש המושכל, והוא מאמרם ז"ל כי מעשה התרומה מושכל היא בחינת השכינה כי לה יקרא תרומת ה', ועל ידי מעשה התרומה יפעיל בה דבר טוב ויחבר אוהל בל ימוט, ועיקר הרצון במעשה הוא המושכל, והוא אומר יביאה, פירוש יביא לבחינה הנעלמת עם תרומת ה', וביאר הכתוב מי הוא אשר יביאה, ואמר כל נדיב לבו, פירוש העושה דבר מנשיאות הלב, אשר ידבנו לבו לצד התנועות הרוחניות השוכן בלב בחשק הדבר, יפעיל במושכל נעלם, אבל אם יביא התרומה בלא נדיבות לב אין זה פועל במושכל:

² לה: כא: ויבאו כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אתו הביאו את תרומת ד' למלאכת אהל מועד ולכל עבודתו ובגדי הקדש

³ שמות לה כב

⁴ מלבי"ם לה כא: באו כל איש אשר נשאו לבו, שכח המושל והבחירה שלו התנדב ברצון טוב, וכל אשר נדבה רוחו מאשר צייר ברוחו תועלת הנדבה הזאת וגודל ענינה (ע"ש שהאריך)

⁵ רמב"ן לא ב (כי תשא): כי ישראל במצרים פרוכים בעבודת חומר ולבנים לא למדו מלאכת כסף וזהב וחרושת אבנים טובות ולא ראו אותם כלל

⁶ רבינו בחיי לא ב (כי תשא): ואילו היו בהם חכם ובקי במלאכה אחת היה ראוי שישכחנה בהתעסקו במלאכת החומר והלבנה וגו' וכמו שהסביר הרמב"ן שם: בבה ידיהם תמיד בטיט ורפש לא יוכלו לעשות בהם אומנות דקה ויפה

⁷ רמב"ן שם: וטעם אשר נשאו לבו לקרבה אל המלאכה כי לא היה בהם שלמד את המלאכות האלה ממלמד או מי שאימן בהן ידיו כלל

⁸ הגמ' בברכות (נה). מדייק מלב כל חכם לב שאין הקב"ה נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה כבר

⁹ לו (ב) ויקרא משה אל בצלאל ואל אהליאב ואל כל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה בלבו כל אשר נשאו לבו לקרבה אל המלאכה לעשת אתה

¹⁰ רמב"ן שם: אבל מצא בטבעו שידע לעשות כן כל אשר נשאו לבו וגו' זהו ג"כ חכמת הלב לבטח שיצליח בזה הפעולה ושירצה לקבל ע"ע להתקרב אל המלאכה. אע"ג שלא למד מעולם אמנות זו

¹¹ מס' סוכה דף נב ע"ב: אלמלא הקב"ה עזרו אינו יכול לו

And look at the downward spiral this caused. Because men are all different, they will never agree, for long, on what these means should be. The Cheit HaEigel caused an enormous rupture in the unity of the nation, with all kinds of groups with differing opinions (see note ¹). And why was this so disastrous?

At Sinai, Klal Yisrael had become a total unity². Each Neshama contributed one of the letters of the Torah, and all these letters then combined into one Torah. The Zohar³ tells us that the word ישראל stands for the words:

יש שישים ריבוא אותיות לתורה⁴

There are 600,000 Jews who stood at Sinai.

It was the combining of each individual נשמה into the unity of the Jewish people which allowed for the Torah to be given. The Torah had to be given to man, and each Jew contributes to the structure of that 'big man' that is Klal Yisrael – with its arms and legs and heart⁵. Sinai

---

ועל זה כתב הנהגות שלום, מעשה העגל א: היינו שבעצם כח היצר כח חזק, שהאדם בכחות עצמו בכלל אינו מסוגל בשום פנים לעמוד כנגדו, אלא שיש שמירה עליונה, דהבא ליטהר מסייעין אותו (יומא לח:): והקב"ה שומר עליו, ובלתי השמירה העליונה אינו יכול לו

¹ עיין בדעת זקנים מבעלי התוספות: לב כו בסוף שמונה שם שלושה כתות

Eliyahu Ki Tov, Book of Our Heritage, vol. 3, pg. 196, par. Beg. 'After the calf emerged':

The few who had been fervent devotees of idolatry instantly relapsed into their idolatrous habits. They were warned but remained unshaken.

Others, more numerous than the first group, had retained an inclination to their earlier pagan habits, but had suppressed that inclination through the overwhelming effect of the awful Stand-at-Sinai. Now their old inclination was awakened, and they rejoiced from the sideline, as they saw others engaged in idolatrous worship.

Still others were stunned into total confusion by the terrifying sight and they began to ridicule all the other factions, both those who worshipped the calf as well as those who remained steadfast in their faith in G-d. This group said, 'All the conflicting views are of equal value.'

There was also a faction that remained steadfast in their faith in G-d.

... G-d represented, as it were, the actions of all the factions to Moshe, as if they had all fallen into idolatry. For even those who were zealous in G-d's behalf against the others, were it not that even they ascribed some reality to idolatry they would not have lost all hope for their brothers. They would rather have seen the wildness of the multitude as a wildness of children whose teacher is temporarily absent. For, is there any reality in idolatry that might enable it to eternally uproot a holy people from its holiness? ....

² כאיש אחד ובלב אחד

³ זוהר חדש סוף שיר השירים

⁴ בתשובת חתם סופר פירש דבאמת על פי חשבון אין בתורה אלא חצי מס' רבוא אותיות אלא דחז"ל חשבו האותיות באופן אחר, למשל הל' הוא בצירוף ב' אותיות ו' על גבי כ', וא' הוא צירוף ו' עם שני יודי"ן, וכדומה, וע"פ חשבון זה קבלו חז"ל שיש שישים רבוא אותיות בתורה. וכן כתב הגה"ק ר' צדוק הכהן זצ"ל בפרי צדיק ריש פרשת במדבר (המגיה על אור גדליהו)

⁵ משך חכמה בראשית כב יד: שכל המין האנושי הוא אדם אחד וכל אחד הוא אבר מאיברי האדם הגדול וכל אחד נצרך לחבירו מושפע ומשפיע זה לזה וכולם כאחד נושאים קיום מין האנושי ונצחיותו.

built on this unity and led them to an even higher concept: When G-d said אנכי at Sinai, the Jews understood אין עוד מלבדו and hence the total unity of all of creation¹.

All of this was lost with הטא העגל. At that point, Klal Yisrael no longer recognized the unity of all creation². At the moment when man tries to be a creative individualist instead of a unique letter of truth, his need for creativity becomes a selfish and self-serving end and the remarkable unity of the Jewish people gets broken up. (And hence when Moshe gives them the Mishkan as an atonement for the Cheit HaEigel it is through ויקהל משה, the gathering together of the entire nation to recreate that unity³.)

The truth be told, it was only some of the weakest in the nation (little more than 3000 out of 600,000 – 0.5%⁴ - and these in turn were of the Eirev Rav) who began to mistake the means for the ends. In no time, there were some people engaged in full-scale idolatry⁵, with whatever good intentions⁶. They simply thought that G-d has bestowed His force on a multiplicity of intermediaries⁷. The Golden Calf was but a symbol for this force, and not the force itself⁸. But all all of this was excluded by the second of the Ten Commandments – *There shall be no other god in front of Me* – על פני – even if it is something which you believe that I, your G-d, have bestowed, such as the רוח הקודש of any human or some aspect of genuine holiness – you may turn to none of these instead of Me⁹.

¹ At that time, the Jewish people understood how the myriad details of the world interrelated to create one creation. Just as the creation started out with a Klal, Bereishis Bara, and then went onto the details, so we work backwards, taking the details and tying them back into the Klal, the unity of the creation.

² אור גדליהו (ויקהל פקודי): כשחטאו בני ישראל בהעגל ובאו ליד פירוד, ניתק שייכותם לבנין המשכן

³ אור גדליהו (ויקהל פקודי): בנין המשכן היה דוגמת בריאת שמים וארץ... וכן אמרו במדרש תנחומא על מה שכתוב (לט מג) "וירא משה את כל המלאכה" מלאכת המשכן אין כתיב כאן רק המלאכה הוא מעשה בראשית... כי תכלית הבריאה היתה השראת השכינה בתחתונים... נמצא כח בהמשכן נשלמה כוונת הבריאה ומטרתה... ולכן מצינו בגמ' (מגילה י:) שאותו היום שהוקם המשכן היתה שמחה לפני הקב"ה כיום שנבראו בו שמים וארץ.

⁴ If we count the entire population, it could not have been more than 0.13%

The Gra says it was only 600:

הספר סערת אליהו שמה דאיתא במדרש על הפסוק "אדם אחד מאלף – זה מעשה העגל, היינו שרק אחד מכל אלף ישראל חטא. נמצא שחטאו רק שש מאות איש. וחמש פעמים שש מאות הוא שלושת אלפים – אלו שלושת אלפי איש ששלמו "תחת השור" תחת אשר פגמו בדמות השור אשר במרכבה

⁵ אור החיים ד"ה ויאמרו: והנה מדוקדק אומרים אלוהיך ולא אמרו ח"ו אלוהינו... כי קצת מהם אמרו זה לכולם ורז"ל אמרו שערב רב שעלו עם ישראל הם העושים... והנה אחר שנעשה העגל בהכרח לומר שחלק מישראל טעו אחריו דכתיב ויפול מן העם כשלושת אלפי איש ובהכרח שמישראל נפלו כמובן מאומרו הרג איש את אחיו וגו' (וכן ברש"י לב ד ד"ה אלה אלהיך)

⁶ כוזרי צו א: אכן העם לא חשב כלל כי על ידי המעשה הזה הוא יוצא מעבודת האלוק – ולהיפך! לדעתם, היה המעשה זה משום השתדלות יתר בעבודת האלוק ולכן באו אל אהרון.

⁷ מהרש"א על מסהדרין דף ס"ג ע"א (לפי דעת ר' שמעון בר יוחאי): דוודאי שהאמינו בנמצא יחיד, ולכך לא נעקרו. אלא שאיוו לאלוהות הרבה, ואמרו שהאחד הנמצא נתן כוח וכוחות רבים. עזב ד' את הארץ, ואלו הכוחות והאלוהות יהיו מנהיגים בארץ. וכן ברש"י שמות לב ע"א

⁸ ממעמקים, שמות דף 347

⁹ נפש החיים שער ג פ"ט: וי"ל עפ"ז הכתוב לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. ר"ל שלא לכוין ח"ו בשום דבר לאיזה בחי' וכח פרטי אפ"ל אם יהיה אותו הכח בחי' פני היינו אפ"ל לפרט רוח"ק שבאיזה אדם או פרט בחי' הקדושה שבאיזה כח עליון שבעליונים

We know that this idolatry was so very close to the truth from the fact that G-d Himself had to clarify for Moshe that in this act lay the seeds of later destruction¹. It might even be considered appropriate in some modified form in a different era, just as our making special houses (batei knesses) to worship G-d all over the world might have seemed totally inappropriate in a different era². But give the ill patient powerful medicine for the wrong disease, even if some of the symptoms are the same, and you kill the patient³.

MOSHE SAVES THE NATION

Moshe arrives on the scene and the people immediately scatter, docilely watching him destroy the Calf.⁴ This is hardly the stuff from which revolutions or new religions are made! They had wanted their Golden Calf to be their Moshe, but the moment the real Moses arrived, they immediately returned to their true faith.⁵

שמות לב (ט) ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחלת ויחר אף משה וישלך מידו את הלחת וישבר אתם תחת ההר:

Eliyahu Ki Tov concludes⁶: No generation was so unlikely to commit this transgression as was that one. .... Why then did He Who foresaw all the generations, bring it about, as it were, that these great sins should be committed by the Generation-of-Knowledge? It was to teach a way of repentance for many.

Even before Moshe's descent, G-d had informed Moshe that He is going to destroy this nation⁷ and the most urgent and dramatic appeal in the history of the world takes place⁸. We know the end of this story:

---

¹רמב"ן שמות לב ז ד"ה כי שחת עמך: אמר השם למשה כי עשו שתיים רעות, האחת כי שחת עמך, ועמין ההשחתה הריסת הבנין ... שקראו רבותינו מקצץ הנטיעות והשני כי עשו עגל מסכה והשתחוו לו ויזבחו לו. והנה העבירה הראשונה לא ידענה רק השם לבדו שהוא יודע תעלומות לב וגו'

²כזורי פז א: ואלו היתה חטאתם בזה שבנו להם מרצונם בית מיוחד לעבודת האלוק ... לא היה דבר זה זר בעינינו, שכן אנחנו נוהגין כך היום וגו' ע"ש

³כזורי א צז: דרכם בזה לא היה כי אם דרך הכסיל ... אשר נכנס לאוצר תרופות של רופא והרג בני אדם באותן תרופות אשר קדם לכן היו מתרפאין בהן.

⁴ שמות לב (כ) ויקח את העגל אשר עשו וישרף באש ויטחן עד אשר דק ויזר על פני המים וישק את בני ישראל:

⁵רמב"ן לב א: כיון שראו העם את משה מיד הניחו את העגל ובעטו בו שהניחו לו לשרפו ולזרות עפרו על פני המים ולא מהם חולק עליו כלל, ... ואלו היה להם לאלוקים אין דרך שיניח אדם מלכו ואלהיו לשרפת אש ... וכן תראה שלא הוכיחם ולא אמר להם כלום, אבל בבאו במחנה וירא את העגל והמחולות מיד ברחו ממנו

⁶Book of Our Heritage, vol. 3, pg. 200

⁷ לב (ט) ויאמר ה' אל משה ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא: (*) ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול:

⁸ לב (יא) ויחל משה את פני ה' אלקיו ויאמר למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה: (יב) למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרג אתם בהרים ולכלתם מעל פני האדמה שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך: (יג) זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם בך ותדבר אלהם ארבה את זרעכם ככוכבי השמים וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעלם:

לב יד: וינחם ד' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו

Just look at the dialogue that takes place here: When G-d sent Moses to redeem the Jewish people from Egypt, He referred to them as עמי – My nation: ועתה לכה ואשלחך אל פרעה¹. Now, he told Moshe – לך רד כי שחת עמך – it is your nation which has become perverted.² Moshe Rabbeinu doesn't accept this: למה ד' יחרה אפך בעמך – why have You unleashed your anger on Your people.³ And indeed, G-d accepts this, for the verse we quoted above states לעשות לעמי – and G-d relented from the evil which He has stated to do to His nation⁴.

Moshe himself, a great but mortal man, ironically achieves his greatest experience of G-d through this incident. Sensing a unique opportunity, he asks G-d to show him His full Glory⁵. This request is in fact impossible⁶, but Moshe gets to see G-d's back, the highest level of G-d-experience possible by man on this earth. The point is, though, that it was just the great sin of the Jewish people that led to the new heights of Moshe's relationship with G-d.

THE AFTERMATH

In the immediate aftermath of the Chet HaEigel everything seemed to return to normal. The manner continued, as did the עבני הכבוד⁷, and we got new Luchos⁸. But, it was not actually so. We lost the Sinaitic Tikun of the הראשון אדם חטא and to this day, we never resolved that. We exposed a spiritual weakness which lent itself to little fragments of Eigel-punishment every time we back-slide.⁹

¹ שמות ג י

² שמות לב (ז) וידבר ד' אל משה לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים:

³ שמות לב (יא) ויחל משה את פני ד' אלקיו ויאמר למה ד' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה:
⁴ של"ה

⁵ לג (יח) ויאמר הראני נא את כבודך:

⁶ לג (כ) ויאמר לא תוכל לראת את פני כי לא יראני האדם וחי:

⁷ כוזרי א צז: ולא פסק המן מלרדת על העם ולא הענן מלסוכך עליהם ועמוד האש מלהנחותם, ולא נעדרה מהם סגולה אחת מכל הסגולות אשר חננו להם, חוץ משני הלוחות אשר שבר משה ע"ה, אך מיד התפלל להשבתם, והושבו להם שני לוחות אבנים כראשונים, כי כפר להם החטא ההוא

⁸ שמות לד א: ויאמר ד' אל משה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וכתבתי על הלחת את הדברים אשר היו על הלחת הראשונים אשר שברת: (ב) והיה נכון לבקר ועלית בבקר אל הר סיני ונצבת לי שם על ראש ההר: (ג) ואיש לא יעלה עמך וגם איש אל ירא בכל ההר גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא: (ד) ויפסל שני לוחות אבנים כראשונים וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני כאשר צוה ד' אתו ויקח בידו שני לוחות אבנים:

⁹ שמות לב: לד - ועתה לך נחה את העם אל אשר דברתי לך הנה מלאכי ילך לפניך וביום פקדי ופקדתי עליהם חטא רש"י: וביום פקדי וגו' - עתה שמעתי אליך מלכותם יחד ותמיד תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל: רש"י במדבר יד (לג) ארבעים שנה - לא מת אחד מהם פחות מבן ס' לכך נגזר ארבעים כדי שיהיו אותם של בני עשרים מגיעין לכלל ששים ושנה ראשונה היתה בכלל ואע"פ שקדמה לשלוח המרגלים לפי שמשעשו את העגל עלתה גזירה זו במחשבה אלא שהמתין להם עד שתתמלא

The tragedy was that מעמד הר סיני was a completely successful attempt to correct the impurity caused by the first sin.¹ We were then in a position to go immediately into Eretz Yisrael² and to bring in the Moshiach, who would have been Moshe Rabbeinu. This attempt was destroyed by the חטא העגל. חטא העגל had the same effect on us as did the sin of אדם הראשון. It destroyed the Bris we had with G-d³, as reflected in the broken Luchos. (Moshe broke these luchos because they were no longer relevant to a people who had thus sinned.⁴) It led to generations of paying for this sin, to this very day⁵.

On the one hand, this was a devastating end to the cumulative efforts that began with Avraham Avinu. Death was once more introduced into the scheme of things, necessitating תחיית⁶ המתים. On the other hand, we were still better off than after the original חטא, for we now had the Torah, which we have never lost⁷.

No subsequent effort ever resolved the legacy of חטא העגל⁸. Perhaps we will only resolve this as an immediate precursor to the Messianic Era⁹. We came so very close to total purification

---

סאתם וזהו שנאמר (שמות לב) וביום פקדי במרגלים ופקדתי עליהם חטאתם ואף כאן נא' תשאו את עונותיכם ולא עונתם שתי עונות של עגל ושל תלונה וחשב להם במנין חיייהם מקצת שנה ככולה וכשנכנסו לשנת ששים מתו אותם של בני עשרים: רש"י במדבר יב כב: (ט) למשמרת - כמו שפשע העגל שמור לדורות לפורענו' שאין לך פקודה שאין בה מפקודת העגל שנאמר (שמות לב) וביום פקדי ופקדתי וגו'. וכשם שהעגל מטמא כל העוסקין בו כך פרה מטמא' כל העוסקין בה וכשם שנטהרו באפרו שנא' (שם) ויזר על פני המים וגו'. כך ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת וגו': בכור שור לב (לד) וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם - כלומר - אני מוחל להם עתה, שלא יזוקו בדבר זה, כל זמן שלא יוסיפו לחטא, אבל אם יוסיפו לחטא כשאפקד עליהם החטא שיעשו, אפקוד גם זה עמו, כאדם שאומר לחבירו - אני מוחל לך כל זמן שלא תוסיף לעשות, אבל אם תוסיף, לא די שלא אמחול אלא שאפקוד עליך גם מה שעשית עתה:

¹ פסקה זוהמתא של הנחש

² רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"ב: ואז נטלה השליטה מן האומות, ובראשון עשו וישמעאל, כמו שנתבאר, ... וזהו שאמר (דברים לג ב): "ד' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבות קדש." ואז לא די שלא שלטו האומות בישראל, אלא שישראל לקחו הם הממשלה, אם לא שחטאו

³ רמב"ן לד כז

⁴ ממעמקים שמות 4-323

⁵ שמות לב לד: ועתה לך נחה את העם אל אשר דברתי לך הנה מלאכי ילך לפניך וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם: רש"י: וביום פקדי וגו' - עתה שמעתי אליך מלכלותם יחד ותמיד תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל:

⁶ נתיבת שלום, כי תשא, מעשה העגל, ב: ישראל היו במדרגה כה עליונה כדאיתא בכמ' (ע"ז ה.) שהיו במדרגת אני אמרתי א' אתם ובני עליון כלכם, שבטל מהם שלטון מלאך המות, ורק אח"כ במעשה העגל חזר אליהם שלטון המיתה ואכן כאדם תמותון דרך ד' חלק א, פרק ג, ט [על הצורך למיתה אחרי חטא אדם הראשון]: ...ולא תוכל הנשמה לזכך הגוף אלא אחר שתצא ממנו תחלה וימות הגוף ויפסד ואז יחזור ויבנה בנין חדש ותכנס בו הנשמה ותזכהו...ועל כן נגזר על האדם שימות ויחזור ויחיה, והוא ענין תחיית המתים וכו'

⁷ רמח"ל דעת תבונות

⁸ רמח"ל, מאמר הגאולה ח"ב: והאמת שזה הרע שחזר ונדבק עדיין לא טהרנו ממנו, וזה נמעט וחסר או חזר ונתגבר, אך לא יצא לגמרי, וגו'

⁹This would get us back to the level of Adam HaRishon before the חטא. (See ח"א פ"ג סוף ט' ח). However, with respect to the necessity of death and all that entails, the legacy of the חטא will only be resolved once תחיית המתים will take place. (שם ט' ט)

during the period of Shlomo HaMelech at the time of the First Temple¹. However, we lost this level and fell so far that we have found ourselves, with one brief respite (בית שני), in a state of exile for over two and a half thousand years².

Luchos Shniyos reflect the new, post-Eigel realities. Rav Hirsch³ explains that since the Torah is visible on both sides it is in and of itself a lesson to correct the mistakes of the עגל. "If the same Law ... is visible on both sides, if the Law presents itself all the time equally to Moses and the people ... the people can read the Law to Moses as well as he can read it to them. So that even if "this man Moses" disappears, the people do not require a Moses; the Torah presents itself at all time directly from G-d to every individual."

---

¹רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"ב: בזמן שלמה עמדו בתקון ונבנה הבית, ונאמר (מלכים א ה יח): "אין שטן ואין פגע רע." ובאמת, אלמלא בת פרעה היה הרע מסתלק וכלה, אלא שעל ידה עוד נשאר לפנינו, אלא שמעט היה וחזר ונתגבר עד שהחריב את הבית

²רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"ב: וחזר ונתגבר עד שהחריב את הבית, ועמדו בגלות שבעים שנה לפי הכח שקבלה הקלפה. וכאשר הניחתם מעט חזרו ובנו את הבית, אך לא נסתלק אלא נמעט ונחלש, ועל כן היה להם לישראל מקום להתחזק, אבל לא עמדו הרבה עד שחזרו ומחשך להם אור חשך לגמרי, ועמדו בחשוכתו עד עמוד לכסא משיח צדק

³Pg. 619.